

Nr 371.

Av herr **Wiklund** i Stockholm, *angående medverkan av nämnd i familjerättsmål vid rådhusrätterna.*

1950 års riksdag beslöt i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att en utredning måtte tillsättas med uppdrag att verkställa viss översyn av rättegångsbalken (riksdagens skrivelse nr 224).

Enligt riksdagens mening borde denna översyn verkställas med beaktande av erfarenheterna av den nya processordningen och de detaljjusteringar företagas inom den nuvarande lagstiftningens ram, som visat sig erforderliga. Bakom denna ståndpunkt låg i främsta rummet statsrevisorernas uttalanden rörande processreformens ekonomiska verkningar. Kostnadsfördyringarna genom denna reform borde motverkas.

Denna utredning är ännu icke tillsatt. Processreformen innebar bl. a., att i mål om ansvar för brott, varå kan följa straffarbete i två år eller därutöver, rådhusrätt skall bestå av en lagfaren domare och nämnd. I rådhusrättsnämnd skola liksom i häradsrätterna sitta minst sju och högst nio ledamöter. Rådhusrätterna fungera sålunda med nämnd endast i vissa brottmål, medan i häradsrätterna nämnd alltid ingår. Bl. a. deltagar nämnd i sistnämnda slag av domstolar i olika slags familjerättsmål, där de rena omdömesfrågorna spela stor roll. Med familjerättsmål avses här mål om hemskillnad, äktenskapsskillnad, barn i och utom äktenskap, omyndig- och myndigförklaring, arv och testamenten etc. Enligt vad som försports från domstolsjurister har medverkan av nämnd i dylika mål visat sig vara av stort värde och givit yrkesdomaren gott stöd i de ofta svåra avgöranden, som dessa mål föranleda. Även parter i sådana mål uppskatta, att ej endast jurister utan även vanligt folk deltagar i domstolens beslut. Nämnderna vid stadsdomstolarna ha enligt mycket samstämmiga omdömen hittills fungerat väl i sin nuvarande mera begränsade uppgift. Mot bakgrunden av dessa erfarenheter synes enligt undertecknads mening böra övervägas, om ej nämnd borde deltaga i rådhusrätternas handläggning av jämväl familjerättsmål. Det framstår som inkonsekvent att prövningen i första instans av dylika mål i städerna sker i en på annat sätt sammansatt domstol än på landet.

För att minska de kostnader, som kunna bli en följd av en medverkan av lekmän i stadsdomstolarna även i familjerättsmål, torde man kunna inskränka antalet nämndemän i dylika mål till tre eventuellt fem såsom minimiantal. En reducering av antalet nämndemän i brottmål i dessa dom-

stolar till sistnämnda minimiantal synes f. ö. möjlig och önskvärt att företaga. Åtminstone bland nämndemännen i Stockholms rådhusrätt synes finnas en rätt utbredd mening att ledamöterna i rådhusrättsnämnden äro för många både ur rent praktisk synpunkt och — särskilt på grund av rättsväsendets stora omfattning i Stockholm — ur kostnadssynpunkt. Den minskning av kostnaderna, som skulle kunna uppnås på denna och andra i första lagutskottets utlåtande nr 23 år 1950 angivna vägar, torde bli avsevärt större än kostnadsökningen genom eventuell medverkan av reducerad nämnd även i familjerättsmål i rådhusrätterna. Denna tanke borde därför ur kostnadssynpunkt ej te sig avskräckande. Enligt uppgift är det vidare f. n. endast en mycket begränsad del av målen angående tillämpning av giftermålsbalken, som utsättes till särskild huvudförhandling. Nämnd skulle alltså i dessa mål komma att tjänstgöra i ganska begränsad omfattning och kostnadsökningen ej bliva nämnvärd. Det torde likväl vara av sådant värde, att principen om nämnds medverkan jämväl i sådana mål i städernas domstolar knäsatte, att denna fråga synes böra upptagas till närmare prövning genom utredning, som lämpligen kunde verkställas samtidigt med den utredning om översyn av processlagstiftningen riksdagen begärde förra året.

Med stöd av vad sålunda anförts får undertecknad hemställa,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående spörsmålet om medverkan av nämnd även i familjerättsmål i rådhusrätterna.

Stockholm den 26 januari 1951.

Daniel Wiklund
i Stockholm.
